

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 567/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 71/2017 z 24. mája 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 28/2018 z 15. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci zaručeného v čl. 46 ods. 3 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 71/2017 z 24. mája 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 28/2018 z 15. apríla 2019 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) na základe návrhu oprávneného poverením č. 5104*000696 zo 7. novembra 1997 poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie uskutočnením prác a výkonov proti sťažovateľovi na základe rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia Bratislava IV č. 327/1821/94/Sz. Počas exekúcie exekútor vymohol od sťažovateľa náklady vykonaných prác a trovy exekúcie vo výške 6 456,81 €. Uznesením č. k. Er 721/1997-297 z 20. mája 2010, právoplatným 6. júla 2010, okresný súd exekúciu na návrh sťažovateľa zastavil z dôvodu zániku vykonateľnosti exekučného titulu už 24. septembra 2000. Zastaveniu exekúcie predchádzalo uznesenie krajského súdu č. k. 20 CoE 185/2009-286 z 28. januára 2010, v ktorom tento ako odvolací súd skonštatoval aj ďalšie vady exekúcie – faktický výkon exekúcie na základe rozhodnutia, ktoré nebolo uvedené v poverení, t. j. *de iure* výkon exekúcie bez poverenia, a tiež prekročenie právomoci exekútora, ktorý v rozpore so zákonom sám uzatvoril zmluvu so zhotoviteľom prác.

3. Sťažovateľ podal 6. apríla 2011 žalobu, ktorou sa domáhal náhrady škody spôsobenej exekúciou – náhrady všetkých súm, ktoré boli od neho exekúčne vymožené, ako aj úrokov, ktoré musel zaplatiť banke za úver čerpaný na úhradu exekúčne vymáhanej sumy pod hrozbou exekučného predaja rodinného domu sťažovateľa. Súd prvej inštancie žalobe sťažovateľa rozsudkom č. k. 18 C 53/2011-89 z 28. apríla 2016 v celom rozsahu vyhovel a Slovenskú republiku zaviazal na zaplatenie náhrady škody sťažovateľovi. Krajský súd ako odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie svojím rozsudkom zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol z dôvodu premlčania, pričom svoje rozhodnutie založil na aplikácii § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú

rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), ktorý určuje ako rozhodujúci moment pre začatie plynutia premlčacej lehoty okamih, keď sa poškodený o škode dozvedel.

4. Súd pri rozhodovaní o uplatnenom nároku podľa názoru sťažovateľa aplikovali právne normy ústavne nekonformným spôsobom, v rozpore s ich účelom a zmyslom, nelogicky až absurdne a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, čoho dôsledkom je porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Súd súčasne porušili aj základné právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu podľa čl. 46 ods. 3 ústavy.

5. Krajský súd svoje rozhodnutie založil na právnom názore, že subjektívna premlčacia lehota nároku sťažovateľa na náhradu škody začala plynúť v momente, keď sa sťažovateľ dozvedel o zmenšení svojho majetku v dôsledku exekúcie, nie momentom, keď bola exekúcia ako nezákonná zastavená. Takéto právne posúdenie je však podľa sťažovateľa nesprávne, keďže nezohľadňuje špecifiká exekučného konania. Exekučné konanie na jednej strane nie je ani výlučne súdnym konaním, ale súčasne nie je ani výlučne faktickým výkonom. Exekučné konanie predovšetkým vzniklo skoro až doslovným prebratím právnej úpravy výkonu rozhodnutia z Občianskeho súdneho poriadku pri súčasnom zohľadnení špecifického postavenia exekútora, ktorý nemá postavenie súdu, ale koná pod dohľadom súdu. Tieto charakteristiky odvolací súd však opomenul zohľadniť. Exekučné konanie začína na návrh oprávneného, právomoc exekútora vzniká vydaním poverenia zo strany súdu, súd rozhoduje o opravných prostriedkoch povinného aj oprávneného a exekúcia končí buď rozhodnutím súdu, alebo vrátením poverenia súdu exekútorom.

6. Veľmi dôležitým je podľa sťažovateľa samotný spôsob vykonávania exekúcie zo strany exekútora. Exekútor síce „vykonáva“ exekúciu, ale nerobí tak fyzicky, ale prostredníctvom exekučných príkazov, ktoré sú *de iure* procesnými rozhodnutiami. Exekučné konanie pritom predstavuje jeden neoddeliteľný celok. Pokiaľ to zákon pripúšťa, môže povinný napádať procesné rozhodnutia exekútora opravnými prostriedkami – námietkami. Námietky sú prípustné proti upovedomeniu o začatí exekúcie, nie však už proti

jednotlivým exekučným príkazom. Aj proti exekučnému príkazu však jestvuje určitá forma opravného prostriedku – návrh na zastavenie exekúcie v príslušnej časti.

7. Sťažovateľ zastáva názor, že na exekúciu nemožno bez ďalšieho aplikovať všeobecnú právnu úpravu týkajúcu sa náhrady škody z nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia, keďže táto nezohľadňuje už uvedené špecifiká exekúcie. Je preto potrebné pristúpiť k analogickej aplikácii zákona. Najbližšou je podľa sťažovateľa právna úprava pre škodu spôsobenú trestným konaním vyjadrená v § 23 zákona č. 58/1969 Zb. Zhodne s trestným konaním totiž môžu byť jednotlivé procesné rozhodnutia predstavujúce zásah do práv dotknutej osoby formálne zákonné, dokonca môžu byť vydané v rámci riadne a zákonne začatého trestného konania. Pokiaľ je však toto konanie zastavené spôsobom priaznivým pre dotknutú osobu, vzniká jej nárok na náhradu škody aj za procesné rozhodnutia, ktoré boli počas konania formálne zákonné, bez podmienky ich priameho zrušenia (§ 5, § 6 zákona č. 58/1969 Zb.). Spoločné s trestným konaním má exekúcia aj to, že pri jej zastavení sa spätne, osobitne a výslovne nerušia jednotlivé procesné rozhodnutia, ale zastavenie exekúcie znamená súčasne ich právny zánik. Exekúciu teda exekútor vykonáva procesnými rozhodnutiami, ktorých priame zrušenie nie je možné dosiahnuť žiadnym procesným postupom. Pokiaľ však exekútor spôsobí škodu, nespôsobí ju spravidla nesprávnym úradným postupom, ale skoro vždy rozhodnutím. Samozrejme pokiaľ nejde o výnimočný prípad excesu. Na jednej strane teda jestvuje procesné rozhodnutie exekútora vylučujúce posúdenie konania exekútora ako úradného postupu, na druhej strane však stojí fakt, že priame zrušenie procesného rozhodnutia exekútora nie je možné žiadnym procesným postupom dosiahnuť. Tieto procesné rozhodnutia exekútora priamo zasahujúce do práv povinného pritom samy osebe môžu byť formálne zákonné, môžu byť však vydávané v rámci exekučného konania, ktoré je nezákonné. Kedykoľvek v priebehu exekúcie môže dôjsť k jej zastaveniu, čím bude skonštatovaná nezákonnosť všetkých formálne zákonných procesných rozhodnutí vydaných v jej rámci exekútorom.

8. V otázke premlčania je preto podľa názoru sťažovateľa potrebné analogicky aplikovať § 22 ods. 1 druhú vetu zákona č. 58/1969 Zb. vzťahujúci sa na škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Rozhodnutie o zastavení exekúcie je totiž jediným spôsobom

„zrušenia“ procesných rozhodnutí exekútora a aj vecne má takýto charakter, aj keď neobsahuje výslovný výrok „zrušuje sa“. Rozhodnutiu o zastavení exekúcie je tak možné na účely zákona č. 58/1969 Zb. priznať účinky zrušenia rozhodnutí exekútora vydaných v rámci tejto exekúcie.

9. Všeobecná úprava začiatku premlčania v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka však bezpochyby platí aj pre premlčanie nároku na náhradu škody proti štátu. Žiaden nárok sa totiž nemôže začať premlčovať skôr, ako by vôbec mohol byť uplatnený. Bez ohľadu na to, ako začiatok plynutia premlčacej lehoty určuje zákon č. 58/1969 Zb., táto nemôže začať plynúť skôr, ako môže byť nárok uplatnený. Iný výklad by bol v rozpore s účelom a zmyslom inštitútu premlčania. Kým exekúcia nie je čiastočne alebo úplne zastavená, platí prezumpcia jej zákonnosti a správnosti a zasahovať do jej priebehu môže iba exekučný súd.

10. Sťažovateľ zastáva názor, že v prípade exekúcie je z podstaty konania vylúčené, aby počas prebiehajúcej exekúcie súčasne všeobecný súd na základe žaloby povinného o náhradu škody zaviazal štát či exekútora vrátiť povinnému plnenie, ktoré od neho bolo v exekúcii vymožené. Takýto postup však fakticky odvolací súd vyžaduje od sťažovateľa, keď mu hovorí, že vzápätí po exekučnom vymožení nákladov a trov exekúcie mohol a mal podať žalobu o náhradu škody. Paradoxne sa pritom sťažovateľ úplne od počiatku exekúcie domáhal jej zastavenia, dočkal sa až po približne 13 rokoch. Ak by teda okamžite podal žalobu o náhradu škody, zrejme by o nej všeobecný súd rozhodol skôr ako exekučný súd o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie. Rozhodol by však tak, že by žalobu zamietol ako predčasne podanú, pretože zákonnosť trvajúcej exekúcie môže posudzovať iba exekučný súd. Sťažovateľ by síce mohol podať predčasnú žalobu a súčasne sa domáhať prerušenia konania, ale to nič nemení na skutočnosti, že by išlo vždy o žalobu predčasnú. Nemožno preto od sťažovateľa spravodlivo požadovať, aby podával žalobu, o ktorej by súd až do zastavenia exekúcie nemohol konať.

11. Rovnako je nesprávne v situácii absencie právnej úpravy vzťahujúcej sa priamo na nárok sťažovateľa jeho nárok posudzovať podľa právnej normy, ktorej dôsledkom by bola povinnosť podať predčasnú žalobu, namiesto právnej normy, ktorá je posudzovanej

situácii bližšia a ktorá podanie predčasnej žaloby nevyžaduje. Zrejme nedomysleným dôsledkom takéhoto právneho názoru je stav, že každý povinný domáhajúci sa zastavenia exekúcie bude pre istotu ihneď podávať žaloby pri každom exekučnom plnení a súčasne žiadať prerušenie konania. Jediným dôsledkom takého výkladu teda bude zahlcovanie súdov úplne zbytočnými žalobami, pričom prínos takejto praxe nebude vôbec žiadny.

12. V prípade sťažovateľa ide dokonca o situáciu, keď štát na jednej strane neprijal jasnú právnu úpravu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú exekútorom a súčasne sa domáha aplikácie právnej úpravy, ktorá je na tento inštitút výslovne nevhodná, keďže nezohľadňuje jeho špecifiká a v situácii nejasnej právnej úpravy ešte aj vznáša námietku premlčania.

13. Sťažovateľ zastáva názor, že právna otázka posúdenia začatia plynutia premlčacej lehoty nároku na náhradu škody spôsobenej exekúciou, ktorá bola zastavená, v režime zákona č. 58/1969 Zb. nebola v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu vôbec riešená, čo zakladalo prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Sťažovateľ preto využil dovolanie ako dostupný prostriedok nápravy a proti rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie, ktoré bolo najvyšším súdom odmietnuté z dôvodu, že právna otázka, na vyriešení ktorej založil svoje rozhodnutie odvolací súd, už bola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu vyriešená, a to uznesením sp. zn. 5 MCdo 213/2010. Takýto záver považuje sťažovateľ za nesprávny. V konaní o žalobe sťažovateľa sa riešila právna otázka začatia plynutia premlčacej lehoty nároku na náhradu škody spôsobenej exekúciou, pričom sťažovateľ poukazoval na špecifiká exekučného konania, ktoré neumožňujú aplikáciu právnej normy týkajúcej sa začatia plynutia premlčacej lehoty náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Rozhodnutie sp. zn. 5 MCdo 213/2010, na ktoré sa najvyšší súd odvoláva, naopak, rieši právnu otázku začatia plynutia premlčacej lehoty nároku na náhradu škody spôsobenej nezaregistrovaním platiteľa dane z pridanej hodnoty, čo je úplne iný typ konania s úplne inou procesnou úpravou a týka sa úplne iného právneho odvetvia. Je preto zjavne arbitrárny záver najvyššieho súdu, že rozhodnutie sp. zn. 5 MCdo 213/2010 rieši právnu otázku, pre ktorú podal dovolanie sťažovateľ. Najvyšší súd teda dovolanie sťažovateľa odmietol

v rozpore s § 421 ods. 1 písm. b) CSP, čím porušil jeho základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a sekundárne aj základné právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím garantované čl. 46 ods. 3 ústavy.

14. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví:

„1. Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom zo dňa 24.05.2017, č. k. 6 Co 71/2017-141 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1, ods. 3 Ústavy SR.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24.05.2017, č. k. 6 Co 71/2017-141 sa zrušuje.

3. Najvyšší súd SR svojím uznesením zo dňa 15.04.2019, č. k. 8 Cdo 28/2018 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1, ods. 3 Ústavy SR.

4. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 15.04.2019, č. k. 8 Cdo 28/2018 sa zrušuje.

5. Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd SR sú povinní zaplatiť sťažovateľovi spoločne a nerozdielne náhradu trov konania na účet ich právneho zástupcu.“

II.

Právomoc ústavného súdu

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

19. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa ods. 3 každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

21. Pri prieskume ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov

takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania (strany sporu) pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

III.

Právne posúdenie ústavnej sťažnosti

22. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej moci podľa čl. 46 ods. 3 ústavy rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom v exekučnom konaní, v ktorom sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení povinného.

22.1 Rozsudkom krajského súdu bol zmenený rozsudok okresného súdu tak, že žaloba sťažovateľa bola zamietnutá. Podstatná námietka sťažovateľa spočíva v tom, že krajský súd aplikoval na posúdenie žalovaného nároku § 22 ods. 1 prvú vetu zákona č. 58/1969 Zb., táto právna úprava je však podľa sťažovateľa nevhodná, nezohľadňujúca špecifiká exekučného konania, a preto aj posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby pri náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom pri exekúcii momentom, keď sa sťažovateľ dozvedel o výške škody, teda zmenšení svojho majetku (najneskôr 29. júna 2007, keď v rámci exekúcie súdny exekútor oznámil exekučnému súdu zaplatenie vymáhanej sumy), je nesprávne. V otázke premlčania je podľa názoru sťažovateľa potrebné analogicky aplikovať § 22 ods. 1 druhú vetu zákona č. 58/1969 Zb. vzťahujúci sa na škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z podstaty exekučného konania je vylúčené, aby

počas prebiehajúcej exekúcie súčasne všeobecný súd na základe žaloby povinného o náhradu škody zaviazal štát či exekútora vrátiť povinnému plnenie, ktoré od neho bolo v exekúcii vymožené, bez rozhodnutia exekučného súdu o zastavení exekúcie ako nezákonnej. V prípade sťažovateľa bolo takým rozhodnutím uznesenie exekučného súdu sp. zn. Er 721/1997 z 20. mája 2010, právoplatné 6. júla 2010, ktorým bola exekúcia zastavená s dôvodu zániku vykonateľnosti exekučného titulu. Uvedenému rozhodnutiu predchádzalo uznesenie krajského súdu sp. zn. 20 CoE 185/2009 z 28. januára 2010, v ktorom konštatoval výkon exekúcie na základe rozhodnutia neuvedeného v poverení na výkon exekúcie a prekročenie oprávnení súdneho exekútora.

22.2 Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že odmietnutím jeho dovolania, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tvrdiac, že právna otázka posúdenia začatia plynutia premlčacej lehoty nároku na náhradu škody spôsobenej exekúciou, ktorá bola zastavená, v režime zákona č. 58/1969 Zb. nebola v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu dosiaľ riešená, porušil ním označené práva.

23. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

24. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

25. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom tohto základného práva je umožniť

každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu konať vo veci. K jeho porušeniu by mohlo dôjsť v tom prípade, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (IV. ÚS 103/2014).

26. Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (napr. II. ÚS 71/04).

K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu

27. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

28. Ústavný súd konštatuje, že proti rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, bolo prípustné dovolanie, ktoré sťažovateľ aj využil. Z toho vyplýva, že zásadnú námietku sťažovateľa týkajúcu sa začiatku plynutia premlčacej doby pri nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom preskúmal najvyšší súd ako súd dovolací. Z uvedeného dôvodu sa v sťažovateľovej veci uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu

29. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, teda namietal, že rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola

riešená. Sťažnostná argumentácia sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sa v podstate obmedzuje na to, že najvyšší súd pri procesnom odmietnutí jeho dovolania podľa § 447 písm. c) CSP nepostupoval správne, pokiaľ konštatoval, že otázka, na vyriešení ktorej bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu, teda otázka začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby pri práve na náhradu škody z titulu nesprávneho úradného postupu pri exekúcii podľa zákona č. 58/1969 Zb., už bola dovolacím súdom riešená, poukazujúc na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 13/2010 z 20. marca 2012. Rozhodnutie najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za formalistické.

30. V skutočnosti však, aj keď označeným dôvodom odmietnutia dovolania sťažovateľa je neprípustnosť rozhodnutia, proti ktorému smeruje, z obsahu odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu (body 12 až 21 jeho odôvodnenia) je zrejmé, že rozhodnutie v dovolacom konaní uvedené v predchádzajúcom bode tohto odôvodnenia dovolací súd nielen identifikoval, ale sa s ním aj stotožnil vrátane dôkladnej reprodukcie jeho obsahu a riešenia kritickej otázky (začiatok plynutia premlčacej doby). V skutočnosti teda išlo o vecný prieskum, čo je pre ústavný súd vo vzťahu k podkladom pre závery o možnom porušení sťažovateľom označených práv (v rovine nie stotožnenia sa so správnosťou na úrovni aplikácie zákona, ale v rovine ústavnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia) rozhodujúce.

31. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, môže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa len v prípade ústavnej neudržateľnosti takého vyriešenia. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom

prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

32. Dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu [§ 439 písm. a), b) a c) CSP]. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd však nie je viazaný dovolacím návrhom, t. j. petitom dovolania (§ 441 CSP).

33. Zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa zásadných právnych otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec očakávajú odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnene očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu. Len tak je možné naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1346.).

34. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy

o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010).

35. Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach (m. m. III. ÚS 551/2012).

36. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok krajského súdu, jeho dovolanie riadne preskúmal, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 447 písm. c) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Zároveň však postupoval tak, ako to je uvedené v bode 30 tohto odôvodnenia.

37. V konaní nebolo sporným, že žalobou uplatnený nárok sťažovateľa je nárokom na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom pri exekúcii, pri ktorom sa uplatní len subjektívna premlčacia doba. Táto začne plynúť podľa § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. okamihom, keď sa poškodený dozvedel o vzniku škody, t. j. keď zistil skutkové okolnosti, z ktorých možno dôvodiť vznik škody. Začiatok plynutia premlčacej lehoty sa preto neodvíja od vedomosti o nesprávnom úradnom postupe, t. j. vedomosti o tom, že nastala škodová udalosť. V právnej veci sťažovateľa bol sporným práve začiatok plynutia premlčacej doby vzhľadom na špecifiká exekučného konania a túto právnu otázku

považoval sťažovateľ za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú. Podľa názoru konajúcich súdov (okresného súdu, ktorý námietku premlčania nepripustil z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, i krajského súdu, ktorý, naopak, nepovažoval prípad sťažovateľa za výnimočný) v prípade sťažovateľa týmto okamihom bol najneskôr moment uhradenia vymáhanej sumy sťažovateľom v rámci exekúcie. Podľa názoru sťažovateľa začala plynúť premlčacia doba až právoplatnosťou rozhodnutia exekučného súdu o nezákonnosti vedenia exekúcie.

38. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že právny záver konajúcich súdov je založený na aplikácii a výklade § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Výklad a aplikácia tohto ustanovenia, predovšetkým vo vzťahu k začiatku plynutia premlčacej lehoty, zodpovedá rozhodovacej praxi všeobecných súdov, ktorá nie je právnou otázkou dosiaľ dovolacím súdom neriešenou, ako to tvrdí sťažovateľ (II. ÚS 907/2016)

39. Najvyšší súd v napadnutom uznesení okrem uznesenia sp. zn. 5 MCdo 13/2010 z 20. marca 2012, v ktorom najvyšší súd otázku začiatku plynutia premlčacej doby pri náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom jednoznačne vyriešil, poukázal aj na súvisiace uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 907/2016, v ktorom zase ústavný súd poukázal aj judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky, napr. uznesenie sp. zn. 25 Cdo 754/2003 z 22. apríla 2004, ako aj jeho rozhodnutia sp. zn. 25 Cdo 1793/2004 z 30. augusta 2006 a sp. zn. 28 Cdo 479/2009 z 5. apríla 2011, v ktorých dospel k obdobným právnym záverom, čo opäť zodpovedá postupu dovolacieho súdu podľa bodu 30 tohto odôvodnenia. Ním prezentované právne názory možno v zásade aplikovať aj na prípad sťažovateľa.

40. Ústavný súd v tejto súvislosti ďalej uvádza, že v zmysle svojej štandardnej judikatúry nie je oprávnený posudzovať zákonnosť rozhodnutí, proti ktorým bola ústavná sťažnosť podaná. Jeho primárnou úlohou ako nezávislého ochrancu ústavnosti priamo definovanou v čl. 124 ústavy je skúmať a rozhodovať o porušeníach ústavnosti v kontexte označených základných práv, a nie skúmať porušenia zákonnosti, ktoré svojou intenzitou nedosahujú porušenia označených základných práv a slobôd. Inými slovami, ústavný súd teda nepovažuje za potrebné zaoberať sa zákonnou právnou argumentáciou, ktorou je/bola

odôvodňovaná opodstatnenosť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti, ale iba z nej vyplývajúcimi ústavnoprávnymi aspektmi, ktorých mieru a intenzitu zásahu do sťažovateľom označených základných práv a slobôd posudzuje, resp. posudzoval, a to v zmysle svojho ústavou pevne zakotveného poslania v právnom štáte (I. ÚS 152/2018).

41. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Sťažovateľ neuviedol zásadnú skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľa.

42. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

43. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že ho možno považovať za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne ani za svojvoľné alebo za nepreskúmateľné. Toto odôvodnenie poskytuje dostatočný základ pre jeho výrok. Úvahy najvyššieho súdu sú zrozumiteľné, nevybočujú zo základných pravidiel formálnej logiky a vychádzajú z namietanej vady uvedenej

v dovolaní, ako aj z relevantných právnych noriem, ktorých účel a význam nepopierajú. Ústavný súd teda nezistil, že by relevancia námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu z hľadiska posúdenia možného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy umožnila dospieť k záveru, ktorý by odôvodňoval vyslovenie porušenia uvedených práv. Ako už bolo uvedené v bode 30, táto konštatácia neznamena stotožnenie sa so správnosťou rozhodnutia na úrovni aplikácie zákona (pri riešení otázky premlčania), ale spôsob jej zodpovedania v napadnutom rozhodnutí (v nadväznosti na doterajšiu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu) udržiava napadnuté rozhodnutie v rovine ústavnej udržateľnosti. Odlišné hmotnoprávne závery môžu byť „*pro futuro*“ produktom zjednocovania rozhodovacej praxe všeobecných súdov, ktoré je úlohou najvyššieho súdu, nie ústavného súdu.

44. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu